

titel: De belichaming van onaanraakbaarheid
auteur: Janneke Wesseling
in: AMC-Magazine
afbeelding: Rome (2008)

De belichaming van onaanraakbaarheid
Janneke Wesseling

De houding van de donkere man herkennen we als die van De Denker van Auguste Rodin. Bij de blanke man gaat het minder gemakkelijk. De man heeft, zo blijkt, losjes de houding aangenomen van de bekende Griekse sculptuur van een jongen die een splinter uit zijn voet haalt. De naakte mannen zitten op een tafeltje in het atelier van Albert van Westing (1960). Muren en vloer zijn wit, een paar stopcontacten zijn nog net zichtbaar boven de plint. Het tafeltje werkt als een sokkel, maar het is niet een heel stabiele sokkel. De poten zijn omhooggeschroefd zodat het lijkt of de figuren met tafeltje en al loskomen van de grond. Het gevoel van zweven wordt nog versterkt door de witte leegte om hen heen, en doordat het grote vel tekenpapier waarmee de vloer is bedekt de omgeving een immaterieel karakter geeft. Het is alsof de twee figuren zich in een tijdloze ruimte bevinden. Van Westing maakte de opname die aan dit zwartwit fotowerk ten grondslag ligt in 2004, tijdens een verblijf in Rome als artist in residence in een gastatelier in de Amerikaanse Academie (AAR). Toen hem door de kunstcommissie van het AMC gevraagd werd een prent te maken met het thema De Menselijke Gedaante, zoals gebruikelijk bij de jaarlijkse Anatomische Les, dacht hij onmiddellijk aan deze opname. De oorspronkelijke foto is genomen met een oude Leica uit de jaren zestig, die een helder en toch omfloerst beeld oplevert, en met een film die het mogelijk maakt om bij matige belichting toch zonder flits te fotograferen. Zo'n foto heeft een grove korrel die door Van Westing tot onderdeel van het werk wordt gemaakt. De korreligheid wordt nog versterkt doordat de foto daarna digitaal is ingescand. Vervolgens is het beeld in fases verder bewerkt, eerst bij Van Westing thuis, daarna bij de drukker, Bernard Ruijgrok. Aldus ontstond in een langdurig proces van kopiëren en weer bewerken de uiteindelijke piëzografie (digitale inkjet print) die hier is gereproduceerd. Het is het eerste werk in een nieuwe serie van Van Westing, die sinds zijn opleiding aan de Jan van Eyck academie in Maastricht (1983-85) vrijwel altijd in series werkt. Het gevoel van tijdloosheid of onthechting in het beeld is het resultaat van de totstandkoming ervan: de vele stappen, het lang uitgesponnen werkproces, resulteren letterlijk in een afstand tot de oorspronkelijke opname. Het gevolg is dat het beeld boven de dagelijkse werkelijkheid uitgetild. Van Westing is gefascineerd door dit isoleren of "er bovenuit tillen". Het beeld wordt erdoor verheugd en het brengt tegelijkertijd een weemoed teweeg bij de beschouwer. Hier zijn onaanraakbaarheid en een onoverbrugbare afstand belichaamd. Om dit te bereiken hanteert Van Westing verschillende strategieën. Eén ervan omschrijft hij als "het hernemen van bestaande beelden", in dit geval oude sculpturen. Het begon toen hij in 1999 de catalogus van de tentoonstelling van de beeldhouwer Adriaen de Vries (ca. 1550, Den Haag – 1626, Praag) in het Rijksmuseum onder ogen kreeg. Hij vond de buitenopnamen en de detailopnamen goed, maar de foto's van de beelden in studio- setting vertelden niet, volgens hem, waar de sculpturen over gaan. Hij besloot het zelf anders te doen, en fotografeerde de beelden op de tentoonstelling in het Rijksmuseum met een oude Olympus

camera. Dit was het begin van een archief van foto's van sculpturen, waar hij nog steeds aan werkt. Opvallend aan de foto's is de nadruk op actie en beweging, op de spieren onder de huid van de rennende of rustende atleet. De foto's verbeelden de theatraliteit en het fysieke van de sculpturen, alsof de fotograaf geprobeerd heeft ze tot leven te wekken. Van Westing zet de foto's in zijn archief ondermeer in bij ensceneringen van levende mannen in zijn atelier. Hij legt foto's aan hen voor (overigens kunnen dit ook bestaande foto's uit catalogi zijn) en vraagt hen om een pose uit te kiezen. Interessant is dat dan precies het tegenovergestelde gebeurt: terwijl Van Westing met zijn foto's de sculpturen tot leven wekt, bereikt hij met de ensceneringen van levende personen juist verstilling en afstand. Deze verstilling en vertraging, het grote verlangen naar intimiteit en vriendschap en tegelijkertijd het besef van de onbereikbaarheid van de ander, de melancholie die dit besef teweegbrengt: dit is het eigenlijke thema van Van Westing. Het is aanwezig in al zijn fotoseries en videowerken, of het nu gaat om converserende, pauzerende, zwemmende mensen of om een lunch naast de auto in de open lucht, of om bloemstillevens.

In laatste instantie echter gaat het niet om de mensen of dingen die zijn afgebeeld, maar om de werking van het beeld zelf. In de prent voor De Anatomische Les wordt dit op een treffende manier duidelijk. Kijk naar de trechtervormige leegte tussen de twee lichamen. Op heup- en bilhoogte lopen de lijnen op een verrassende manier volstrekt parallel. De tussenruimte is, door het contrast met de lichamen, lichter dan enige andere plek in de foto, het is een trechter gevuld met licht. De leegte is een positief geladen element in plaats van afwezigheid. Hoe langer je ernaar kijkt, hoe meer deze plek het onderwerp van de foto lijkt te zijn. De twee mannen zijn slechts accolades die een trechter met licht afbakenen. In de kunst worden de dingen zoals we die kennen omgedraaid, ze krijgen een nieuwe betekenis. Van Westing toont zich hierin een meester.

www.albertvanwesting.nl

No Generative AI Training Use. For avoidance of doubt, Author reserves the rights, and [Publisher/Platform] has no rights to, reproduce and/or otherwise use the Work in any manner for purposes of training artificial intelligence technologies to generate text, including without limitation, technologies that are capable of generating works in the same style or genre as the Work, unless [Publisher/Platform] obtains Author's specific and express permission to do so. Nor does [Publisher/Platform] have the right to sublicense others to reproduce and/or otherwise use the Work in any manner for purposes of training artificial intelligence technologies to generate text without Author's specific and express permission.